

İş Örgütlerinin Etik Davranışları ve Liyakate Dayalı Profesyonel Yönetim Sistemleri: Türkiye-Avrupa Birliği Karşılaştırması*

Ethical Behaviors and Merit-Based Professional Management Systems of Business Organizations: Turkey-European Union Comparison

Özge DEMİRAL¹

Öz

Bu çalışma, Türkiye ile Avrupa Birliği'nin kurucuları ve ilk üyelerinden oluşan 15 Avrupa ülkesinde (AB-15), iş örgütlerinin etik davranışlarının ve liyakate dayalı profesyonel yönetim sistemlerinin yaygınlığını karşılaştırmaktadır. Çalışmada, Dünya Ekonomik Forumu tarafından küresel düzeyde uygulanan üst-düzy yönetici düşünce anketinin 12 yıllık verileri kullanılmıştır. İş örgütlerinin etik davranışlarına ilişkin olarak, ankette üst-düzy yöneticilerden istenen, ülkelerindeki işletmelerin kamu görevlileri, siyasetçiler ve diğer işletmelerle olan etkileşimleri kapsamında iş etiği seviyesini derecelendirmeleridir. Liyakat sistemi ekseninde profesyonel yönetim sistemi ise, katılımcılara sorulan, ülkelerindeki işletmelerde üst-düzy yönetim pozisyonlarında akraba ve tanıdıkların mı yoksa kalifiye profesyonel yöneticilerin mi olduğuna yönelik soruya verilen cevaplara göre derecelendirilmektedir. 1'den 7'ye kadar değişen skorlarda 1 en kötü uygulamayı (*en zayıf etik uygulamaları ve tamamen liyakatten uzak yönetici seçim sistemi*) ve 7 en iyi uygulamayı (*mükemmel etik davranışı ve tamamen liyakat temelli yetkin yönetici seçim sistemi*) ifade etmektedir. Ülkelerin skorları, anket skorlarının ülke düzeyinde yıllık ağırlıklı ortalamasına göre karşılaştırılmıştır. Sonuçlara göre hem iş etiği hem de profesyonel yönetim uygulamaları kapsamında, Türkiye'nin skorları dünya ortalamasına yakın iken AB-15 ortalamasının oldukça altında seyretmektedir. Bunun yanında, AB-15 ülkeleri içinde Yunanistan ve İtalya en kötü performans sergileyen ülkeler olarak Türkiye'den daha düşük skorlara sahiptirler.

Anahtar Kelimeler: İş etiği, liyakat sistemi, profesyonel yönetim, üst-düzy yönetici düşünce anketi, Türkiye

ABSTRACT

This study compares the prevalence of ethical behaviors and merit-based professional management systems of business organizations in Turkey and 15 European countries (EU-15) covering the founders and initial members of the European Union. In the study, a 12-year dataset of executive opinion survey conducted globally by World Economic Forum was used. On the ethical behaviors of organizations, in the survey, executives were asked to rate the extent of corporate ethics of companies in their countries regarding the interactions with public officials, politicians, and other businesses. Merit-based professional management system ranked by executives is based on a question about whether relatives and friends or qualified professional managers hold senior management positions of organizations in executives' countries. The scores range between 1 and 7 that 1 refers to the worst practice (*extremely poor ethical behavior and no merit in manager selection*) and 7 refers to best practice (*excellent ethical behavior and merit-based qualified manager selection*). Scores of countries were compared based on the annually weighed means of survey scores in country-level. Results reveal that in both business ethics and professional management systems, Turkey has scores varying around the world means those are far below of the EU-15 countries. Nevertheless, as the worst performers among the EU-15 countries, scores of Greece and Italy are lower than those of Turkey.

Keywords: Business ethics, merit system, professional management, executive opinion survey, Turkey

Tür : Araştırma makalesi
Gönderim tarihi : 18.05.2018
Kabul tarihi : 27.05.2018

* Bu çalışma, artık aramızda olmasa da kariyerimde halen önemli bir yere sahip, altı yıl (2008-2013) boyunca akademik danışmanlığımı yürütmüş ve hayatın her alanında liyakat ve etiğe önem vermiş Prof. Dr. Hüseyin ÖZGEN'e ithaf edilmiştir.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, odemiral@ohu.edu.tr